

IZBA ARCHITEKTÓW
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

KRAJOWA RADA IZBY ARCHITEKTÓW RP

Warszawa 16 marca 2018 r.

L. dz. 066/KRIA/2018/w

Pan
Artur Soboń
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju

Szanowny Panie Ministrze!

W odpowiedzi na pismo z dnia 22 lutego 2018 r. (znak DAB.3.024.1.2017.ZL/IS.4), dotyczące prac nad projektem ustawy o architektach, inżynierach budownictwa oraz urbanistach oraz koniecznością wykonania wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 7 lutego 2018 r. wydanego w sprawie sygn. akt. K 39/15, Izba Architektów RP odnosząc się kolejno do wskazanych w w/w piśmie kwestii, przedstawia następujące stanowisko.

W pierwszej kolejności wskazujemy, że w ocenie Izby Architektów RP obecny stan prawny regulujący kwestie związane z wykonywaniem zawodu architekta i szeroko rozumianymi uprawnieniami budowlanymi w specjalności architektonicznej powinien zostać znacząco zmieniony tak, aby w sposób jednoznaczny i nie budzący wątpliwości interpretacyjnych określał kompetencje i obowiązki osób wykonujących ten zawód.

Ad. pytanie nr 1.

W zakresie podziału uprawnień budowlanych na specjalności, rodzajów specjalności oraz zakresów poszczególnych specjalności Izba Architektów RP wskazuje na odrębność zawodu architekta względem innych zawodów związanych z szeroko rozumianym procesem budowlanym. Odrębność ta wynika zarówno ze szczególnego trybu kształcenia architektów jak i inicjującej roli architekta w stosunku do procesu inwestycyjnego oraz odpowiedzialności za kształtowanie środowiska, życia człowieka i tworzenie jego kultury. W tym zakresie przepisami szczebla krajowego regulującymi tę kwestię są przepisy ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej, zaś na gruncie prawa europejskiego dyrektywa 2005/36/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 września 2005 r. w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych.

W świetle powyższego porządku prawnego w sposób jednoznaczny należy stwierdzić, że zawód architekta nie jest specjalnością budowlaną ale odrębnym zawodem regulowanym nie dzielącym się na specjalności. Stąd też Izba wniosła i podtrzymuje wniosek o uregulowanie zawodu architekta w sposób kompleksowy w odrębnej ustawie o architektach.

Izba proponuje rezygnację z odrębnego dokumentu jakim są uprawnienia budowlane i uwarunkowanie wykonywania zawodu architekta wyłącznie zdaniem egzaminem kwalifikacji architektonicznych potwierdzonym pozytywną decyzją samorządu w tym zakresie oraz wpisem na listę architektów prowadzoną przez samorząd zawodowy architektów. Obecnie funkcjonujące przepisy nie sankcjonują bowiem wykonywania zawodu przez architekta lecz sprowadzają go do poziomu wykonawcy korzystającego z uzyskanych uprawnień budowlanych. To zaś nie daje się pogodzić z wynikającą z art. 65 ust 1 w zw. z art. 31 ust 3 zasadą ograniczenia konstytucyjnych wolności i praw, która dotyczy swobody wykonywania zawodu, w tym przypadku zawodu zaufania publicznego nie zaś dysponowania uprawnieniami budowlanych.

Należy podkreślić, że zakres uprawnień osób wykonujących zawód architekta nie powinien wynikać z indywidualnej decyzji w sprawie nadania uprawnień budowlanych ale bezpośrednio z przepisów obowiązujących ustaw. Zakres ten powinien być również jednakowy dla wszystkich członków samorządu zawodowego, bez względu na datę rozpoczęcia wykonywania zawodu. Rozwiązanie takie, z zastrzeżeniem konieczności zachowania dotychczas wydanych uprawnień, nie tylko jest zgodne z przytoczonym na wstępie wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego ale również w przyszłości wyeliminuje trudności interpretacyjne dotyczące różnych zakresów indywidualnych uprawnień budowlanych wydawanych na przestrzeni lat.

Ad. pytanie nr 2.

Formalna i merytoryczna odrębność zawodu architekta nie wymaga dodatkowego wyodrębnienia specjalizacji, w ramach danej specjalności uprawnień. W ocenie Izby Architektów RP jest ono niecelowe, a przez to bezprzedmiotowe.

Ad. pytanie nr 3.

Izba Architektów RP uważa, że wykonywanie zawodu architekta powinno być realizowane wyłącznie w pełnym zakresie. Jest całkowicie nieuzasadnione nadawanie odrębnych uprawnień do wykonywania zawodu architekta w ograniczonym zakresie. Zapewnienie dbałości o ład przestrzenny całego środowiska życia człowieka i najwyższej jakości realizowanej w nim architektury, bez względu na jej kategorię i skalę i bez względu na to czy dotyczy ludzkiego siedliska czy znacznego obiektu ogólnodostępnego, wymaga przypisania pełnej odpowiedzialności za nie architektowi. To wynika z oceny nabywanych w trakcie kształcenia kompetencji oraz realizacji praktyki zawodowej po jego zakończeniu. Tak jest we wszystkich krajach na świecie.

Ad. pytanie nr 4.

Izba Architektów RP pragnie zwrócić uwagę, że rezygnacja ze specjalności w ramach uprawnień budowlanych, w tym uprawnień w ograniczonym zakresie, wyeliminuje wszelkie wątpliwości i sytuacje konfliktowe związane z przynależnością do właściwych samorządów zawodowych. Do Izby Architektów RP przynależć powinni wyłącznie dyplomowani architekci, którzy zdali egzamin kwalifikacji architektonicznych.

Ad. pytanie nr 5.

W kwestii wykształcenia odpowiedniego i pokrewnego dla zawodu architekta, Izba Architektów RP pragnie wskazać na znaczącą rozbieżność obecnie obowiązujących przepisów prawa krajowego oraz *Dyrektywy 2005/36/WE Parlamentu i Rady Europy z dnia 7 września 2005r. oraz UNESCO i Międzynarodowej Unii Architektów UIA (UNESCO/UIA Charter for Architectural Education, Tokio, październik 2011r.)*. Prawo w naszym kraju umożliwia bowiem uzyskanie odpowiedzialnych decyzyjnie uprawnień do projektowania architektury przez osoby, które nie mają odpowiednich kompetencji: nie ukończyły pięciu lat studiów wyższych na kierunku *Architektura* – co jest wymogiem zasadniczym, oraz nie uzyskały odpowiedniej wiedzy i umiejętności praktycznych – wymaganych do wykonywania zawodu architekta, co potwierdza uzyskanie dyplomu z architektury.

Wskazujemy zatem na konieczność dokonanie zmian w obowiązującym *Prawie budowlanym* poprzez zapewnienie spójności z art. 46 *Dyrektywy 2005/36/WE* i dokumentami UNESCO/UIA, w szczególności spełnienia wymogu ukończenia jednolitych studiów wyższych w wymiarze co najmniej pięcioletnim oraz wyłączenia, sprzecznej z prawem, możliwości zastąpienia go ukończeniem studiów na tzw. kierunku „pokrewnym” do kierunku *Architektury*. Trzeba to z całą mocą wyrazić: nie ma tzw. kierunku „pokrewnego” dla kierunku *Architektury*, kierunku, który, tak jak prawo, medycyna czy weterynaria, podlega ścisłym wymaganiom w zakresie typu i jakości uzyskiwanych kompetencji zawodowych, wynikających ze stopnia oszacowania ryzyka uprawianego zawodu i jego odpowiedzialności za życie człowieka we wspólnocie, w środowisku, w „zrównoważonym rozwoju” – jego misji. Jako jedyny kierunek z dziedziny nauk technicznych *Architektura* ma obowiązujące standardy kształcenia, będące podstawą ich ewaluacji i dokonywanej w oparciu o nią notyfikacji. Powyższe potwierdza sporządzona na zlecenie Izby Architektów RP opinia prawna przygotowana przez Kancelarię Prof. Marka Wierzbowskiego (obie kopie w załączeniu).

Zgodnie z *Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 29 września 2011 r. w sprawie standardów kształcenia dla kierunków studiów weterynarii i architektury*, absolwent studiów architektonicznych powinien posiadać wiedzę i umiejętności w zakresie: projektowania architektonicznego, urbanistycznego i konserwatorskiego, historii i teorii architektury, teorii urbanistyki, sztuk pięknych, nauk technicznych i humanistycznych, kształtowania środowiska, stosowania procedur projektowych uwzględniających czynniki społeczne oraz rozwiązywania problemów funkcjonalnych, użytkowych, budowlanych i konstrukcyjnych, inżynierskich i technologicznych, stosowania przepisów i procedur etc. Już w preambule tego *Rozporządzenia* jest jednoznacznie sformułowany wymóg co do konieczności zachowania statusu praktycznego tego kierunku. Wymóg ten ustanawia w treściach

programu studiów ponad 50% przedmiotów o charakterze praktycznym. Jest to realizacja w ww. standardach głównego wymogu wspomnianej *Dyrektywy*, która już w wymaganiach wstępnych stanowi, że: „*Kształcenie musi odbywać się na poziomie studiów wyższych, których podstawowym przedmiotem jest architektura i których program w równoważnym stopniu uwzględnia teoretyczne i praktyczne aspekty kształcenia architekta oraz gwarantuje uzyskanie ww. wiedzy i umiejętności (...)*”.

W ocenie Izby Architektów RP wyłącznie studia pięcioletnie, obejmujące ww. zakres wiedzy i umiejętności, stanowią podstawę prawidłowego przygotowania do wykonywania zawodu architekta. Stosowanie podwójnych standardów w kwalifikacji tego wykształcenia, innych – niepomiernie wyższych, dla absolwentów kierunków *Architektura*, a innych – nieporównywalnie zaniżonych dla absolwentów tzw. kierunków rzekomo „pokrewnych” doń, jest pogwałceniem podstawowej zasady równości kompetencyjnej w dostępie do zawodu architekta. Nie można bowiem – przy tej samej odpowiedzialności za efekty uprawiania zawodu – wymagać więcej od architektów niż od innych osób rzekomo w wykształceniu do nich „pokrewnych”. Nie ma więc żadnych wątpliwości. Podstawą kształcenia musi być architektura.

Nadmieniamy, że Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego podjęło już decyzję o powrocie do jednolitych studiów magisterskich na kierunku *Architektury*. Izba Architektów RP podjęła w tym aspekcie współpracę i wspólne działania legislacyjne. Stanowisko Izby złożone oficjalnie w toku tych prac stanowi załącznik do niniejszego pisma.

Odnosząc się do ostatnich kwestii podniesionych w Państwa piśmie Izba wskazuje, że przepisy określające zakres uprawnień zastrzeżonych dla osób wykonujących zawód architekta powinny być możliwie szerokie tak, aby wyeliminować kazuistyczny katalog uprawnień wynikający z indywidualnych zakresów uprawnień budowlanych.

W świetle powyższego architekt, w ramach swojego zawodu sporządza projekt budowlany i czuwa nad jego realizacją, między innymi poprzez zapewnienie udziału specjalistów gwarantujących bezpieczeństwo konstrukcji, użytkowania, ochrony środowiska, higieny i zdrowia.

W odniesieniu do funkcji kierownika budowy należy zauważyć, że kierownik budowy został sklasyfikowany jako odrębny zawód w dziale 1 polskiej klasyfikacji zawodów. Nie jest to zawód regulowany. Z formalnego punktu widzenia to nie uprawnienia zawodowe architekta (ani też zawodu inżyniera) są miejscem rozstrzygnięcia o dopuszczalności wykonywania tego zawodu. Regulacja tej kwestii winna wyglądać następująco:

- zawód kierownika budowy wykonywać może uprawniony architekt lub uprawniony Inżynier budownictwa;
- specjalistycznymi robotami budowlanymi kierować może inżynier budownictwa uprawniony w odpowiedniej specjalności.

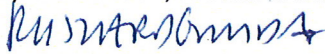
W tym miejscu należy podkreślić, że w świetle wyżej przedstawionego stanowiska nie wydziela się „*robót budowlanych w zakresie architektury*” i funkcji „*kierowania robotami w zakresie architektury*”.

Reasumując, Izba Architektów RP wyraża przekonanie, że przyjęcie w dalszych pracach legislacyjnych powyższych rozwiązań w pozytywny sposób wpłynie nie porządek prawny w sferze uprawnień zawodowych architektów. Przyczyni się do racjonalnego ustabilizowania procesu inwestycyjnego oraz przypisania właściwej odpowiedzialności jego kreatorom, wykonawcom i uczestnikom, adekwatnie do posiadanych kompetencji – wiedzy i umiejętności, wrodzonych i ukształtowanych podczas studiów i praktyki zawodowej.

Izba Architektów RP deklaruje w tych działaniach wszelką pomoc i merytoryczne wsparcie.

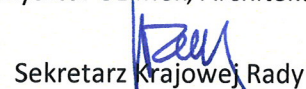
z podziękowaniami

Ryszard Gruda, Architekt IARP

Prezes Krajowej Rady

Krzysztof Ozimek, Architekt IARP

Sekretarz Krajowej Rady

Załączniki (2)

- opinia prawna

- stanowisko w zakresie kształcenia